

Yerel Siyasette Belediye Meclisi ve Siyasi Parti Örgütleri: Göksun Örneği

Haluk Alkan*
Hüseyin Çiftçioğlu**

Özet: Yerel siyaset araştırmaları, bir ülkedeki genel siyaset sürecinin anlaşılmasında önemli bir yere sahiptir. Yerel grup ve talepler, yerel otoriteler, sosyo ekonomik faktörler, siyasetin şekillenmesine doğrudan etki eden belirleyicilerdir. Bir ülkede siyasetin genel işleyişı ancak bu faktörlerin analiz edilmesiyle ortaya konabilir. Bu çalışma, Göksun ilçesi örneğinde yerel siyaset sürecini bir alan araştırmasının bulguları ışığında belirlemeyi amaçlamaktadır. Çalışmada öncelikle Göksun ilçesinin sosyo ekonomik özellikleri ele alınmaktadır. İkinci olarak İlçedeki siyasal değişme genel ve yerel seçim sonuçları ışığında analiz edilmektedir. Son olarak İlçede yerel siyaset sürecinde etkili olan iki rol, siyasal parti yöneticileri ve belediye meclis üyelerini kapsayan bir alan araştırması çerçevesinde, yerel otoritelerin siyaset sürecindeki konumları ele alınmaktadır.

Giriş

Siyaset olgusunun anlaşılmasında, sürecin yerel boyutları ile birlikte ele alınması oldukça aydınlatıcı çerçeveler sunmaktadır. Yönetim örgütlerinin, siyasal partilerin, parlamentonun, siyasal hayat ve kurumların işleyişı yalnızca ulusal ve uluslararası süreçlerle ve ilgili yasal çerçeve ile açıklanabilecek olgular değildir. Bu sürece rengini veren yerel faktörler analiz edilmeden, siyaset sürecinin ortaya konulması tam anlamıyla mümkün olmayacaktır. Buna karşılık yerel siyaset çalışmaları saha çalışmasını ve birçok mikro analizi gerektiren, adeta birçok resmin çekilip bir araya getirilmesiyle genel görünümün ortaya konulabileceği çalışmalardır.

Bu çerçeve ışığında bu çalışma, Göksun ilçesi örneğinde belediye meclis ve siyasal parti örgütlerinin yerel siyaset sürecindeki yerini belirlemeyi amaçlamaktadır.

* Doç. Dr. Haluk Alkan, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölümü'nde öğretim üyesidir.

** Hüseyin Çiftçioğlu, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Göksun MYO'da öğretim görevlisidir.

2 Haluk Alkan, Hüseyin Çiftçioğlu

Çalışmada öncelikle Göksun ilçesinin yerel siyaset sürecine etki eden sosyo ekonomik özellikleri ve genel ve yerel seçimler bazında siyasal arka planı ele alınmaktadır. Daha sonra İlçedeki belediye meclisi üyeleri ve örgütlü siyasal parti yönetimlerini kapsayan bir anket çalışmasının bulguları ışığında, siyaset sürecinde bu iki rolün konumu, ilçedeki talep süreci içinde oynadıkları işlevler incelenmektedir.

1. Yerel Siyaset Kavramı

Yerel Siyaset, üzerinde uzlaşmış, sınırları belirlenmiş bir tanımlama olmaktan çok, farklı açılardan yaklaşmış farklı yönlerden ele alınmış bir kavramdır. Bu kavram genellikle, seçilme ile gelen yerel görevler çevresindeki siyasal etkileşim olarak ele alınmaktadır (Kurtoğlu, 2003: 20). Tekeli bunu biraz daha genişleterek, yerel siyaset kavramının belediye örgütü (başkan, encümen, meclis), yerel parti örgütleri ve merkezi yönetim arasındaki bir etkileşim alanı olarak görmektedir (Tekeli, 1999: 195). Bu çerçeveden konuya yaklaşıldığında, yerel siyaset, belediye yönetimine geçme ve belediye yönetimince verilecek kararları etkileme süreçleri ile ilgili bir kavram olarak ortaya çıkmaktadır.

Buna karşılık siyaseti yerelin içinde düşünmek yerine, yereli siyasetin içinde düşünerek konuya yaklaşıldığında daha geniş bir bakış açısına ulaşılır. Bu bağlamda, yerel siyaset yerel yönetim örgütlerinin dışındaki diğer kurum ve örgütlerle, otoriteleri kapsayan süreçleri de içine alır. O yerin merkezde ki milletvekilleri, merkezi yönetimce atanmış idare ajanları ve kamu bürokrasisi, baskı grupları, sendikalar, etkinliğe sahip birey ve ailelere uzanan geniş bir kurum ve aktör yelpazesine sahip bir kavram olarak öne çıkar. Yerel siyaset süreci bir yerel yönetim örgütünün etrafında şekillenebileceği gibi, bu örgütlerin dışındaki kurumsal ve sosyal yapılar çevresinde de oluşabilir. Ayrıca yerel siyaset kavramı yerel yönetim kavramından daha geniş bir kavramdır. Bir hemşerilik derneği yerel çıkarlar doğrultusunda Ankara veya AB düzeyinde faaliyet gösterebilir. Yerellik boyutu siyasetin neresinde varsa yerel siyaset orada vardır. Yine bir bürokrat görevinde hemşerilerini kolluyorsa, kamu gücünü kullanarak onlara iş olanağı sağlıyorsa ve bunu ileriki bir tarihte belediye başkanı ya da milletvekilliği gibi siyasal görev edinmede bir yatırım olarak kullanıyorsa, ortaya çıkan bu ilişki yerel siyaset süreci ile yakından ilgilidir. Bu çerçevede yerel siyaseti, yerele ait özelliklerin siyaset sürecine çeşitli boyutlarda yaptığı etkiler üzerinde yoğunlaşan, yerel sosyo ekonomik özelliklerin, coğrafik faktörlerin, sosyal farklılaşma yapılarının, çıkar gruplarının, yerel ve ulusal düzeyde otoriteleri belirleme ve kararlarını etkilemeye dönük etkinliklerini, otoritelerle geliştirdikleri etkileşimleri ve bütün bunların siyasetin genel görünümünü üzerindeki etkilerini inceleyen bir kavram olarak tanımlayabiliriz (Alkan ve Taş, 2007).

2. Göksun'da Yerel Siyaset Dinamikleri

Kahramanmaraş iline bağlı bir ilçe olan Göksun, Akdeniz Bölgesi sınırları içinde, bağlı bulunduğu ilin kuzey-batısında ve Kayseri ilinin güney-doğusunda yer almaktadır. Orta Anadolu Bölgesi'ni Güney Doğu Anadolu Bölgesi'ne bağlayan karayolu üzerinde bir kavşak noktası olan Göksun, aynı zamanda Afşin ve Elbistan ilçelerinin Kahramanmaraş ile olan bağlantısını sağlamaktadır. Göksun'un il merkezine uzaklığı 91 km.'dir (Kaymakamlık Brifing Raporu, 2004).

2.1. Sosyo Ekonomik Faktörler

Göksun ilçesinin sosyo-ekonomik yapısıyla ilgili olarak daha önce yapılmış çalışmalar oldukça sınırlı sayıdadır. Bu nedenle çalışmanın bu bölümü ağırlıklı olarak DİE-TÜİK verileri ile İlçe Kaymakamlığı ve müdürlüklerinden doğrudan alınan birincil veriler kullanılarak hazırlanmıştır. Veriler, belirli periyotlarla güncellenmeye çalışılmış, ayrıca değişik kurumlardan elde edilen farklı veriler karşılaştırılarak mümkün olduğunca ilçenin güncel durumunu gösteren bilgiler çalışmada kullanılmıştır.

2.1.1. Nüfus

Göksun'un toplumsal yapısının iskan politikası sonucunda şekillendiğini belirtebiliriz. Bu anlamda Göksun 20. yüzyıl başlarına kadar göçer halde yaşamış yada başka bölgelerden göç eden toplumsal grupların iskan edildiği bir yerleşim alanı olarak ortaya çıkmıştır (Özmen, 1992: 11-12). Bugünkü Göksun halkı, Osmanlı Devleti'nin 18 ve 19. yüzyıllardaki iskan siyaseti neticesinde yerleştirilmiş olan Türk aşiretlerinin torunlarıdır. Kocalar, Sağırlar, Satıcılar, Sürücüler, Erenler, Bozoğulları, Koçlar, Memidikler gibi ileri gelen aileler bu dönemde yerleştirilen aşiretlerin devamıdır. 1850 yılından sonra getirilerek, buralara yerleştirilen Kafkas muhacirleri de daha önce yerleştirilen aşiretlerle aynı kültür potasında eriyip günümüze gelmiştir. Göksun'un sosyal yapısında Kafkasya'dan gelenler önemli bir toplumsal grubu oluşturmaktadırlar. Kafkasyalılar (Çeçenler, Lezgiler, Abzehler, Kabartaylar) bölgeye 1850-1864 yılları arasında yerleştirilmişlerdir. Halen ilçeye bağlı 17 köy halkı tamamıyla bu dönemde gelmiş olanların torunlarıdır. Ayrıca İlçeye, gerek bu dönemlerde, gerekse daha sonraki yıllarda Kuzeydoğu Anadolu Bölgesinden, özellikle Erzurum ve çevresinden aileler gelip yerleşmişlerdir. İlçe merkezinden bazı önde gelen aileler, Satıcılar, Pakdiller ve Güzeller gibi, Erzurum kökenlidir.

4 Haluk Alkan, Hüseyin Çiftçioğlu

Tablo 1: Göksun'da İleri Gelen Aileler ve Kökenleri

Aile veya Sülale-Gelinen Yer	Yerleşim	Aile veya Sülale - Gelinen Yer	Yerleşim
Erenler -Sivas, Suşehri	Çağlayan	Elbistanlar-Elbistan	Hacimirza
Kengerler - K.Maraş, Bertiz	Merkez	Yonozlar -Urfa	Merkez
Sağırlar -Erzincan, Kemah	Çağlayan	Abiderler-Sivas	Merkez
Vezirler- K.Maraş	Merkez	Nacarlar-K.Maraş	Merkez
Kör Aliler -Malatya, Akçadağ	Merkez	Zincirler - Sivas, Şarkışla	Merkez
Bazlar- Kırşehir, Ankara	Merkez	Sağlamlar- Afşin	Yantepe
Kocalar -Malatya, Akçadağ	Merkez	Kaleler-Andırın	Merkez
Parlaklar - K.Maraş, Bertiz	Ahmetçik	Garipler-Andırın	Merkez
Güngörlü -Andırın, Çökak	Ahmetçik	Kucurlar- Sivas, Suşehri	Koçcakoz
Satıcılar -Erzurum	Merkez	Memidikler -Sivas, Suşehri	Merkez
Ekiciler- Osmaniye	Yeniyaşan	Apışlar - Malatya, Akçadağ	Merkez
Şişikler-Afşin	Merkez	Yakuplar- Erzincan, Kemah	Yiricek
Sürücüler-Erzurum	Merkez	Koyuncular -Kanlıkavak	Merkez
Akincılar- Erzurum	Merkez	Koçlar- Sivas, Suşehri	Soğukpınar

Kaynak: Veriler Yüz yüze yapılan görüşmelerden elde edilmiştir.

Tablo 2' de Göksun ilçesindeki nüfus değişimini göstermektedir.

Tablo 2: Göksun İlçesi Nüfus Gelişimi

Yıllar	İlçe Merk.	Kasab.-Köy	Toplam	Türkiye T.
1945	2.200	27.800	30.000	18.790.174
1950	3.000	28.500	31.500	20.947.188
1955	3.300	29.700	33.000	24.064.763
1960	4.000	36.000	40.000	27.754.820
1965	5.100	47.000	50.200	31.391.421
1970	6.300	55.700	62.000	35.605.176
1975	8.400	59.200	67.600	40.347.719
1980	10.000	62.000	72.000	44.736.957
1985	12.500	64.000	76.500	50.664.458
1990	23.000	57.000	80.000	56.473.035
1997	32.814	46.778	79.592	62.606.157
2000	36.247	54.311	90.558	67.803.927

Kaynak: DİE, 2002.

Göksun 1980'li yılların ortalarına kadar, beşer yıllık dönemlerde ortalama bin-iki binlik bir nüfus artış oranına sahip küçük bir ilçe iken, bu yıllardan sonra bu artış ortalama sekiz bine ulaşmıştır. 1945 yılından 1985'e kadar İlçe merkezi nüfusu 10.300 kişi artmışken 1985'ten 2000 yılına kadar artış 24.253 olarak gerçekleşmiştir. İlçe

nüfusunda 1985'e kadar kayda değer bir artışın yaşanmamasının nedeni İlçeyi bir cazibe merkezi haline getirecek önemli bir kamu yatırımının bulunmamasıdır. Buna ek olarak ilçenin arazi ve iklim yapısı ilçe merkezinden özellikle Kayseri, Mersin, Gaziantep gibi büyük ve sanayileşmiş illere yoğun bir göçe neden olmaktadır. Dikkati çeken bir diğer hususta 1985'den itibaren ilçeye özellikle çevre kasaba ve köylerden başlayan göçle beraber nüfusta gözle görülür artışlar kaydedilmeye başlanmıştır. 1985 ile 1990 arası beş yıllık dönemde ilçe nüfusu neredeyse ikiye katlanmıştır. Bu artış trendi 1997'ye kadar uzanan süreçte de devam etmiştir. En son yapılan 2000 yılı nüfus sayımı sonuçlarından da bu artışın azalan bir hızla devam ettiği gözlemlenmektedir (DİE, 2002).

Tablo 3: Son Beş Yılda İlçede Yaşanan Göçler

	2000	2001	2002	2003	2004
Verilen Göç	557	771	583	568	562
Alınan Göç	364	426	457	498	437

Kaynak: Göksun İlçe Nüfus Müdürlüğü

2000-2004 yılları arasında ilçe, toplam 3041 göç vermiş, 2182 göç almıştır. Sonuçta ilçe nüfusunun bu dönemde 859 kişi azaldığı görülmektedir. Bu görünüm genel olarak, ilçede bir göç olgusunun yaşandığını göstermektedir. Bu göç iki yönlüdür. Bir yandan ilçeden özellikle Kayseri, Gaziantep, Adana gibi sanayileşmiş illere göç edilmekte, diğer yandan kırsaldan Göksun merkezine göç yaşanmaktadır.

İlçe nüfusunun yaklaşık olarak %70'i tarım sektöründe faaliyet göstermektedir. Kamuya ait bir sanayi tesisi bulunmadığından ilçede işçi sayısı son derece sınırlıdır. İşçiler daha çok Orman Bölge Şefliği ve İlçe Tarım Müdürlüğü gibi kamu kurum ve kuruluşlarının bünyesinde çalışmaktadırlar. Toplam işçi sayısı 320'dir. İlçedeki toplam kamu çalışanı sayısı belediye personeli dahil yaklaşık olarak 2.200'dür. İlçedeki esnaf sayısı ise esnaf odası verilerine göre 360'dır. Ekonominin tarıma dayalı olmasının bir diğer göstergesi 1800'lerde kurulmuş bir İlçe olan Göksun'da Ticaret ve Sanayi Odasının bulunmamasıdır. Mesleki örgütlenme açısından dikkat çeken örgütlenme esnaf odasıdır. Benzer şekilde İlçede işçi sendikası bulunmamaktadır.

2.1.2. İlçe Ekonomisi

Belirtildiği gibi ilçede sanayi ve buna bağlı ticaret gelişmemiştir. İlçe halkının temel geçim kaynağı tarım ve hayvancılık olmakla beraber, sahip olunan arazi yapısı, tarımsal üretimin de geçimlik yapılabilmesine imkan tanımaktadır. İlçe Tarım Müdürlüğünün kayıtlarına göre, çiftçi sayısı 2346'dır.

6 Haluk Alkan, Hüseyin Çiftçioğlu

İlçe topraklarının ancak %31'i ekilip dikilebilmektedir. Ormanlık alan oranı ise %46'dır. Ekilen alanların %60'ı tahıl üretimi amacıyla kullanılmakta, burada da üretim yıllık yağışa bağlı olarak yapılmaktadır. İlçe tarımsal topraklarının %60'ının tahıla ayrılmış olmasına rağmen Göksun, Kahramanmaraş'a bağlı ilçeler içinde tahıl üretiminde sondan ikinci sırada gelmektedir (Kaymakamlık Brifing Raporu, 2004).

Orman endüstrisi de ilçenin taşıdığı potansiyele rağmen, yeterli düzeyde gelişmemiştir. İlçe topraklarının % 46'sının ormanlarla kaplı olması bu alanda bazı küçük ölçekli işletmelerin kurulmasını mümkün kılmıştır. Sayıları beşi, altıyı geçmeyen bu işletmelerinin çoğu günümüzde faal durumda değildir. İlçe ekonomisinde hayvancılık önemli bir yere sahiptir. Ancak ilçede hayvancılık genel olarak, genel pazara dönük olmaktan çok, geçimlik ve yerel pazara dönük bir uğraş alanıdır. İlçede toplam altı tesiste alabalık üretilmekte olup, bunlar da bölgesel pazara üretim yapan işletmeler olarak yapılanmışlardır. İlçe de salı günleri kurulan pazarın yerel ekonomide önemli bir yeri vardır. Burada özellikle köylerden gelen küçük üreticiler ağırlıklı olarak kendi ürettikleri ürünleri satmaktadırlar. Pazar yerinde aynı zamanda büyük ve küçük baş canlı hayvan pazarı da kurulmaktadır. Bu durum yakın köylerle iç içe geçmiş kapalı bir ekonomik ve sosyal etkileşim alanı ortaya çıkarmaktadır. Mallarını satmak ve alışveriş yapmak için ilçe merkezine inen köylüler, hem esnaf için önemli gelir kaynağı olmakta, hem de çeşitli sorunları konusunda bilgi alışverişinde bulunabilmektedirler.

Tablo 4: Göksun İlçesi Sosyo Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması

Göstergeler	872 İlçe İçinde Sıra	
Nüfus (1985 nüfus sayımı)	76033	175
Şehirleşme Oranı %	39,76	477
Nüfus Artış Hızı %0	4,71	421
Nüfus Yoğunluğu	39	521
Nüfus Bağımlılık Oranı %	65,52	264
Ortalama Hane Halkı Büyüklüğü	6,55	145
Tarım Sektöründe Çalışanlar Oranı %	78,83	332
Sanayi Sektöründe Çalışanlar Oranı %	2,11	645
Hizmet Sektöründe Çalışanlar Oranı %	19,06	473
İşsizlik Oranı %	9,37	160
Okur Yazar Oranı %	85,15	453
Fert Başına Genel Bütçe Geliri (Bin TL.)	15.018	678
Vergi Gelirlerinin Ülke İçindeki Payı %	0,00538	438
Tarımsal Üretimin Ülke İçindeki Payı %	0,11794	258

Kaynak: Dinçer-Özarıslan, 2004: 189.

İlçe, Türkiye genelinde sosyo ekonomik gelişmişlik indeksi sıralamasında 872 ilçe içinde 572. sırada yer almaktadır. Bu veriler ışığında, ilçenin ekonomik yapısının tarım ve hayvancılığa dayandığını, buna karşılık üretimin katma değer potansiyelinin oldukça kısıtlı olduğunu belirtebiliriz. Göksun, diğer birçok küçük ilçe merkezinde olduğu gibi, kırdan kente göçün transfer merkezi olarak işlev görmektedir. Kendi yakın çevresinden göç almakta ve kendinden büyük merkezlere göç vermektedir. Sahip olduğu ekonomik potansiyel ise bu hareketliliği karşılamaktan uzaktır. Bu arka planın doğurduğu en önemli sonuçlardan birisi fakirlik ve işsizliktir. Kaymakamlık verilerine göre ilçede güncel olarak yapılan denetim ve kısıtlamalara rağmen yeşil kart verilen yurttaş sayısı 28.398'dir. Bu ilçe nüfusunun yaklaşık %32'sine denk gelmektedir.

3. Göksun'da Seçimler ve Seçmen Profili

3.1. Genel Seçimler

En klasik biçimiyle, yurttaşın siyasal/yönetimsel yaşama katılma modelleri seçimlerdir. (Çukurçayır, 2003: 64).

Göksun, çok partili dönemde sağ seçmenin baskın olduğu bir profile sahip olmuştur. 1950'li yıllarda ilçede Demokrat Parti (DP) hakim partidir. 1961 seçimlerinde DP'nin devamı olan Adalet Partisi (AP) ve Yeni Türkiye Partisi (YTP) toplamda %53 oranında oy almıştır. Bu orana, Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi'nin (CKMP) aldığı %12'lik oy eklendiğinde, toplam sağ oylar %63'ün üzerine çıkmaktadır. 1950'li yıllarda CHP'nin ilçedeki oy oranı ortalama %33 düzeyindedir. Ancak CHP, 1965 seçimlerinden itibaren, önce kendisinden ayrılan Güven Partisi ve diğer sol partiler lehine oy kaybetmiş, özellikle 1983'ten sonra da genel olarak oy kaybına uğrayarak erimiştir. 1961 Seçimlerinde %33.2 olan CHP'nin oy oranı 1965 seçimlerinde %21.8'e, 1969 seçimlerinde ise %13.7'ye gerilemiştir. 1970'li yıllarda benzer bir süreç bu sefer AP'de yaşanmış, 1965 seçimlerinde %53 olan AP oyları, 1973 seçimlerinde %29.9'a gerilemiştir. AP, kendinden ayrılan Demokratik Parti'ye (%19.1-1973), Milli Selamet Partisi'ne (MSP) (%22.6-1973) ve Milliyetçi Hareket Partisi'ne (MHP) (%21.9-1977) oy kaybetmiştir (DİE, 1998a).

Göksun'un sahip olduğu seçmen profili genel anlamda Orta Anadolu seçmeninin tercih eğilimine benzemektedir.¹ Tarımsal çıkarlara dayalı, ancak muhafazakar ve milliyetçi eğilimlerin güçlü olduğu bu seçmen tipi uzun yıllar DP-AP geleneği tarafından temsil edilmiş, 1960'lı yılların ortalarından itibaren tercihler, AP'nin sağın-

¹ Türkiye'de seçmen davranışlarının analizi için Bkz. Gülmen, 1979; Erder, 2002; Akgün 2002; Turan, 2004.

8 Haluk Alkan, Hüseyin Çiftçioğlu

daki partilere doğru kaymıştır. Bu seçmen tipi, özellikle 80'li yılların sonlarından itibaren, yukarıdaki eğilimi yansıtan partiler arasında blok geçişler yapan yüzergezer bir görünüm kazanmıştır.

1983 Seçimlerinde sağ oylar Anavatan Partisi'nde (ANAP), sol oylar ise Halkçı Parti'de (HP) toplanmış, Milliyetçi Demokrasi Partisi (MDP) ise ülke genelinden daha yüksek bir oy (%27.4) almıştır. Partinin bu derece yüksek oy almasının nedeni, ilçedeki bazı hakim ailelerin (Kocalar, Yonuzlar, Aksoylar gibi), 12 Eylül koşulları altında bu partide siyaset yapmaya karar vermiş olmalarıdır. Oylardaki bu toparlanma geçici olmuş, 1987 seçimlerinden itibaren ANAP'ta toplanan sağ oylar diğer sağ partilere kayarken, sol oylarda ise genel bir gerileme yaşanmaya başlamıştır. 1995 seçimleri ile birlikte ilçede siyaset üç sağ parti, Refah Partisi (RP)-Doğru Yol Partisi (DYP)-Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) arasında bir rekabete dönüşmüştür. 1991 seçimlerinde %14'olan toplam sol oylar ise, 1995, 1999 ve 2002 seçimlerinde %8-9'lara gerilemiştir(DİE, 1998b; DİE, 2002). İlçe açısından bu dönemde belirtilmesi gereken diğer bir özellik, DYP oylarının bütün bu dönemde Türkiye ortalamasının üzerinde olmasıdır. Bu sonucun bir nedeni, ilçedeki birçok yerel siyasetçi ve seçmene göre Göksun'lu eski Yükseköğretim Kurulu Başkanı Mehmet Sağlam'ın bu partiden siyasete atılmış olmasıdır. MHP'li eski Belediye Başkanı R. Koca, Sağlam'ın ilçeye yaptığı katkıların unutulamayacağını belirterek, Ankara'da görevli bir üst düzey bürokratla birlikte Sağlam'ı ilçeye en fazla fayda sağlayan isim olarak göstermektedir (R. Koca, Görüşme, 02 Ekim 2005).

Sol oylardaki dikkat çekici gerilemeyi CHP İlçe Başkanı Hayri Uçkaç şu şekilde açıklamaktadır:

“Soldaki oy kaybının öncelikli nedeni göç olgusudur. Sol seçmenler özellikle 1980'lerden itibaren ilçedeki istihdam olanaklarının kısıtlı olmasından dolayı gerek yurt içi gerekse yurt dışına göç etmektedirler. Özellikle Mersin, Antalya, Kayseri gibi iş olanaklarının geniş olduğu illere Göksun'dan yoğun bir göç yaşanmıştır. Aynı şekilde başta Almanya ve Fransa olmak üzere Avrupa ülkelerine de yoğun bir göç vardır. Bu durumun bir diğer nedeni ise sol seçmenin, RP gibi muhafazakâr bir partinin yükselişini görerek, İlçede zaten potansiyeli sınırlı olan sol partilere oy verme yerine, RP'nin önünü kesme adına, özellikle Mehmet Sağlam faktörünü de göz önüne alarak, DYP gibi merkez sağ partileri desteklemeleridir. İlçe yönetimi olarak bizler de bu eğilimi teşvik ettik” (H.Uçkaç, Görüşme, 09 Ekim 2005).

2002 seçimleri İlçede katılım oranındaki düşüş ile dikkat çeken bir seçim olmuştur.² İlçe genelinde katılım %65.9 düzeyindedir. Bir önceki seçimlerde katılımın

² 2002 Genel Seçimlerinin bölgesel analizi için Bkz. Tuncer, Kasapbaş ve Tuncer, 2003.

%87'nin üzerinde olduğu düşünüldüğünde bunun önemli bir gerileme olduğu anlaşılır. Bu ortamda Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) oyların %40'ından fazlasını almıştır. DYP %19 oy alarak, yine Türkiye ortalamasının üzerine çıkmıştır. AKP'nin aldığı oy, 1983 seçimlerinde ANAP'ta, 1995 seçimlerinde RP'de ve 1999 seçimlerinde MHP'de toplanan yüzer-gezer sağ oyların bu seçimlerde AKP'de toplanmasıyla açıklanabilir.

Sonuç olarak, ilçede yapılan genel seçimlerin seyri, ilçenin sağ eğilimin güçlü olduğu bir seçmen profiline sahip bulunduğunu, bu seçmenin önce DP-AP çizgisi tarafından temsil edildiğini, ancak 60'lı yılların sonlarından itibaren daha sağ partilere doğru bir kayma yaşandığını, 1990'lı yılların ortalarından itibaren ciddi oranda bir yüzer gezer oyun sağ partiler arasındaki yarışı belirleyen bir faktör olarak ortaya çıktığını göstermektedir. Başlangıçta sol, ilçede bir denge unsuruyken, zamanla erimiş, hatta zaman zaman, daha sağdaki partilere karşı güçlü olan merkez sağ partinin desteklenmesi yönünde bir eğilim geliştirmiş bulunmaktadır.

3.2. Göksun'da Yerel Seçimler

Yerel siyaset sürecinin anlaşılmasında o bölgedeki yerel seçimlerin izlediği seyrin analizi önem taşımaktadır. Tablo 5'te çok partili dönemden bu güne ilçe belediye başkanlarının isimleri, aileleri ve kökenleri verilmektedir.

Tablo 5: Belediye Başkanları ve Kökenleri

Adı	Partisi	Yıl	Aile veya Sülalesi	Kökeni
Mehmet Amasya	DP	1950-1951	Amasyalılar	İlçe merkezi
Mustafa Cantürk	DP	1951-1955	Cantürkler	Mahmutbey Köyü
Mehmet Peltek	DP	1955-1960	(Yonuzlar)	İlçe merkezi
Yaşar Ersoy	Kaymakam	1960-1963	Ara Rejim	-
Celal Erzurum	CHP	1963-1967	Erzurumlar	İlçe merkezi
Mustafa Amasya	AP	1967-1973	Amasyalılar	İlçe merkezi
Zekeriya Köroğlu	DP	1973-1980	Köroğulları	Yiricek Köyü
Metin Kırıcı	Yüzbaşı	1980	Ara Rejim	-
Cengiz Gökçe	Kaymakam	1981	"	-
Mehmet Temiz	İl Tarım Md.	1982	"	-
Sıtkı Turan	MDP-ANAP	1984-1989- 1994-1999	Molla Mahmut Ağalar (Veli Efd.)	İlçe merkezi
Ramazan Koca	MHP	1999-2004	Kocalar	İlçe merkezi
Ramazan Hurç	AKP	2004-...	Yakuplar	Yiricek Köyü

10 Haluk Alkan, Hüseyin Çiftçiöglü

Yerel seçimlerle ilgili bu tabloya bakıldığında, ilçe belediye başkanlıklarının genellikle sağ partilerden ve ilçe merkezli ailelerden gelen kişiler olduğu görülmektedir. Çevre ya da merkezden olsun tüm başkanlar ilçenin tanınmış ailelerindedir. Yukarıda da belirtildiği gibi yerli-köylü ayrımı açısından da temel bir rekabet görülmemektedir.³ Köy kökenli aileler de her dönemde belediye başkanı çıkartabilmişlerdir.

Göksun'da 1984 yılında yapılan yerel seçimleri, bir yıl önce yapılan genel seçimlerin aksine, MDP adayının kazanması dikkat çekicidir. Bu sonuçta adayın kimliği belirleyici rol oynamıştır. Zaten seçimleri kazanan S. Turan, seçildikten kısa bir süre sonra ANAP'a geçmiştir. Turan bundan sonraki seçimlere ANAP adayı olarak katılmış ve üç dönem üst üste belediye başkanı seçilmeyi başarmıştır. 1999 Seçimlerinde de aday olan Turan, bu seçimlerde MHP karşısında kaybetmiştir. Turan, bu açıdan ilçedeki yerel siyaset süreci açısından önemli bir isimdir. Kendisi, parti değiştirmesinde ilçeden çıkmış ve Ankara'da üst düzey görevlerde bulunan bürokratların önemli rollerinin bulunduğunu belirtmektedir (S.Turan, Görüşme, 16 Ekim 2005). İlçede yerel siyaset özellikle 1980 sonrasında, belediye başkanı-ilçeli bürokratlar ilişkisi üzerinde yapılanmıştır. İlçe belediyesi, bu dönemde kamu kurumlarına personel geçişinin sağlanmasında aracı kurum olarak öne çıkmıştır. Kamuya personel alınmasının kısıtlandığı bu dönemde, belediyenin personel sınavı ile işe alınan kişiler kurumlararası geçiş yaparak diğer kamu kuruluşlarına geçebiliyorlardı. Göksun belediyesi personel müdürlüğü verilerine göre 1983-1999 döneminde Göksun belediyesi ve belde belediyelerinden kamu kurumlarına geçiş yapan personel sayısı 270 civarındadır. Hatta, ilçede yerel siyasetin önde gelen isimlerinden Battal Gazi Eren'e göre 1999 seçimlerinde Turan'ın seçimleri kaybetmesinin en önemli nedenlerinden biri, belediyeden diğer kamu kurumlarına geçişin durdurulmasıdır (B. G. Eren, Görüşme, 16 Eylül 2005). Başka bir ifade ile Turan'ın yerel seçimlerdeki belirleyici konumu belediye-hemşehri bürokrat-atama ilişkisine dayanmaktaydı ve bu ilişkinin bozulmasına paralel olarak sahip olduğu etkin konum aşındı. 1983-1999 Yılları arasında belediyenin merkez bürokrasiye geçişte bir sıçrama tahtası olarak kullanılması, Turan'ın başarılı bir yerel siyasetçi olarak öne çıkmasına yardımcı olmuştur.

Yerel siyaset sürecinde öne çıkan bu durumun diğer bir sonucu, yerel seçimlerde köylerden gelen seçmenin belirleyiciliğinin artmasıdır. Türkiye'deki genel yönelin aksine, yerel seçimlerde merkezden çevreye yaşanan seçmen akımı, Göksun'da

³ Türkiye'de yerel siyaset sürecinin anlaşılmasında yerli-köylü ayrımı temelindeki rekabetin, özellikle nispeten gelişmiş ve dışarıdan yoğun göç almayan bölgelerde belirleyici bir faktör oluşturduğu çeşitli araştırmalarda vurgulanmıştır (Değişik örnekler için bkz. Ayata, 1992; Alkan ve Taş, 2007). Göksun'da böyle bir arka planın varlığına rağmen yerlilerle köylüler arasındaki bir rekabette çok, yerli siyasal aktörler arasındaki rekabette patronaj ilişkileri ile desteklenen köylülerin yardımcı bir unsur olarak sürece katıldıkları görülmektedir.

çevreden ilçe merkezine doğru gerçekleşmektedir. 1999 yerel seçimleri baz alındığında seçmen sayısındaki artış %50'leri bulabilmektedir (DİE, 1998c; DİE, 2005). Bu akımın nedeni, belediyenin oynadığı transfer rolünün adaylar tarafından seçim rekabetinde kullanılmasıdır. Çevre seçmeni, kamu kurumlarına geçişte belirleyici rolü bulunan belediye başkanlığı seçimlerinde belirleyici rol oynayabilmektedir.

Göksun'da yerel siyaset süreci açısından üzerinde durulması gereken diğer bir özellik, 1980 sonrasında sol partilerin yerel seçimlerde aday göstermemiş olmalarıdır. Uçkaç bunun nedenini şu şekilde açıklamaktadır:

Şu anda İlçede sol oyların toplamı maksimum 2000'i geçmez. Başkan seçilmek için 4000 civarında oya ihtiyaç olduğu göz önüne alınırsa sol partiler aile bağları ve partiye yakınlık durumu dikkate alınarak en yakın gördükleri adayı desteklemişlerdir. Örneğin, 2004 seçimlerinde MHP'nin adayı R.Koca, sol seçmen tarafından desteklenmiştir" (H.Uçkaç, Görüşme, 23 Eylül 2005).

Son seçimlerde AKP'nin elde ettiği başarı, genel siyasal konjonktür dışında, ilçedeki yerel siyaset sürecinin sahip olduğu özellikler açısından da yorumlanabilir bir sonuçtur. İlçe seçmeni, bürokrat-belediye-siyaset ilişkisini AKP iktidarı döneminde de sürdürülebilir olduğunu görmüştür. Göksun'lu, eski İETT Müdürü ve Meclis Başkan Vekili Nevzat Pakdil, bölge insanı ile yakın ilişkilere sahip bulunan AKP Genel Başkan Yardımcısı Akif Güllü, seçmen algılamasında önemli yere sahiptir. Yine partisi seçimlerde başarısız olsa da Mehmet Sağlam'ın yeni hükümetle iyi ilişkilere sahip olması bu eğilimi destekleyen diğer bir faktördür. Genel olarak AKP, yalnızca ilçedeki hakim sağ eğilime uygun bir parti olarak değil, aynı zamanda yerel siyasetin yerleşik mekanizmaları açısından da cazip bir parti olarak kabul görmüştür. Son yerel seçimlerde, İlçede üç dönem üst üste belediye başkanlığı yapmış Turan'ın AKP'ye destek vermesi bu arka planın bir yansıması olarak değerlendirilebilir.

4. Yerel Siyaset Aktörleri Olarak Meclis ve Siyasal Partiler

Çalışmanın alan araştırması yerel siyaset sürecinde etkili bulunan iki önemli aktör olarak belediye meclis üyeleri ve yerel parti teşkilatının yöneticilerinin ilçedeki siyasal işleyiş içindeki konumları ve yerel taleplerde oynadıkları rol üzerinde yoğunlaşmaktadır. Alan araştırmasında yerel siyaset sürecindeki bu iki etkili rolün konumu üç açıdan incelenmektedir. Öncelikle, siyasal parti yöneticileri ve belediye meclis üyelerinin kendi konumlarını nasıl değerlendirdiklerinin, kamu otoriteleri ve halk karşısında algılanma profillerinin üzerinde durulmaktadır. Kurumsal konum, birbirleri ile ve ilçedeki diğer kurumlarla etkileşim düzeyi yine bu çerçevede ele alınmaktadır. İkinci olarak, siyasal süreçte bu iki rolün konumları, parti merkez örgütleri ile ilişki ve adaylık sürecindeki etkinlik açısından incelenmektedir. Son olarak, bu otorite

12 Haluk Alkan, Hüseyin Çiftçiöğlü

telerin yerel talep sürecinde nasıl bir rol oynadıkları üzerinde durulmaktadır. Bu kişilere iletilen talepler nelerdir? Talepler hangi kurumlara iletilerek çözülmeye çalışılıyor? Talepler ile kurumsal konum örtüşmekte midir? Bu sorulara yanıt aranmaktadır.

Tablo 6: Katılım Profili

Katılımcılar	Örneklem	Sonuçlanan	%
Belediye Meclis Üyeleri*	15	14	93,33
Parti Yöneticileri	110	86	75,43
Toplam	125	100	

Tablo 7. Yönetici Profili

		Siyasal Partiler		Belediye Meclisi	
		n	%	n	%
Yaş Ortalaması	Yaş Toplamı/n=Par.Yön.:45,2- B.Meclisi Üyeleri: 47,4				
Cinsiyet	Kadın	7	-	-	-
	Erkek	79	14	100,0	100,0
Doğum Yeri	Göksun	85	14	100,0	100,0
	K.Maraş ve İlçeler	1	-	-	-
	Diğer	-	-	-	-
Eğitim	İlk	23	4		
	Orta	23	1		
	Lise	26	4		
	Üniversite +	14	5		
Meslek	Esnaf	54	6		
	Çiftçi	6	1		
	İşçi	2	-		
	Emekli	19	4		
	Akademisyen	-	1		
Baba Mesleği	Ev Hanımı	5	-	-	-
	Esnaf	23	3		
	Çiftçi	57	7		
	İşçi	3	1		
	Emekli Memur	3	3		

İlçede hakim siyasal konumlarda bulunan kişiler Göksun doğumlu erkeklerdir. Belediye Meclisinin bütün üyeleri Göksun doğumlu ve erkek iken, parti örgütlerinde yalnızca 7 kadın yönetici bulunmaktadır. Göksun dışında doğan yönetici ise sadece bir kişidir. Siyasal rollerde hakim meslek esnafıdır. Özellikle siyasal partilerde esnaf kökenli yöneticiler ağırlığı oluşturmaktadırlar. İşçiler ve profesyonel meslekler ise siyasal rollerde geri planda kalmaktadır. Eğitim seviyesi açısından nispeten yüksek bir görünüme sahip olunmasına rağmen, bu durumun profesyonel mesleklere geçişi yansıtmadığı görülmektedir. Genel olarak sosyo ekonomik profil olarak kapalı bir görünümün söz konusu olduğu belirtilebilir.

Bu profil genel olarak, Göksun'da yerel siyaset aktörleri bazında çiftçi-esnaf-memur geçişkenliğinin belirleyici olduğunu göstermektedir. Esnaflık burada merkezi bir yere sahiptir. Hem temel geçişkenlik kanalıdır, hem de yerel siyasette hakim meslektir.⁴ Dolayısıyla yerel siyaset alanında, tarımsal etkileşime dayalı esnafa ait bir çıkar çerçevesinin ilçede belirleyici olacağı sonucunu çıkartabiliriz. Sosyo ekonomik yapıyı incelerken değindiğimiz üzere, esnaf ilçede pazarı kontrol eden güçtür. Bir yandan tarımsal üretimden elde edilen artı değerın metaya dönüştürülmesinde merkezi bir rol oynamakta, öte yandan çevredeki değişimden birinci derecede haberdar olmaktadır. Köyle-ilçe, köyle-kent merkezi, hatta köyle Ankara arasında aracı bir konumdadır. Ticari ilişki dışında köyden gelen diğer taleplerin iletildiği bir kaynak konumundadır. Bu esnafın hamilik rolünü pekiştirmektedir.

4.1.Kurumsal Konum ve Farklı Siyasal Roller

İncelenen her iki rol de siyasal parti ve seçim süreci ile yakından ilintili olgulardır. Dolayısıyla bu rolleri yerine getiren kişiler ağırlıklı olarak ulusal parti örgütlenmesi içinde konumlanan işlevlerini bu çerçeve içinde yerine getiren otoritelerdir. Bu bağlamda yerel siyasal otoriteler ile partileri arasındaki ilişkiler yerel siyaset süreci açısından önem kazanmaktadır.

Türkiye'de genel olarak parti teşkilatlanmasının temel sorunlarına bakış açısından belediye meclisi üyelerinin % 57.1'lik bir kısmı en önemli sorun olarak, parti içi demokrasinin bulunmayışını görmektedirler. Siyasi parti yöneticileri arasında aynı sorunu vurgulayanların oranı ise %38.4'tür. Siyasi parti yöneticilerine göre de parti içi demokrasi merkez - yerel örgütler arasındaki en büyük sorundur.⁵

⁴ Yerel siyasette esnafın rolü için Bkz. Kıray, 2000; Ayata, 1992; esnaf-esnaf ilişkisi için Mardin, 1992.

⁵ Parti örgütlerinin demokrasi açısından değerlendirilmesi için Bkz. Sağlam, 1999; Çarkoğlu, Erdem ve Kabasakal, 2000.

Tablo 8: Türkiye'de Siyasal Parti Teşkilatlanmasının Temel Sorunları

	Belediye M.		Siyasal Partiler	
	n	%	n	%
Üye kayıt sisteminin düzensiz oluşu	4	28.6	24	27.9
Parti içi Demokrasinin bulunmayışı	8	57.1	33	38.4
Siyasi partiler kanununun yetersizliği	2	14.3	25	29.0
Merkezi yönetimin kısıtlayıcı uygulamaları	-	-	4	4.6
Toplam	14	10	86	100.0

Ancak, bu yönde düşünenlerin oranı belediye meclisi üyelerine göre oransal olarak daha düşük bir yoğunlukta kalmaktadır. Belediye meclisi üyeleri ikinci sırada bir sorun olarak üye kayıt sisteminin yetersiz oluşunu gösterirken, siyasi parti yöneticileri, siyasi partiler kanununun yetersizliğine ve üye kayıt sisteminin düzensiz oluşuna vurgu yapmaktadırlar. Bu görünüm, her iki grup için de parti içi demokrasi olgusunun öne çıkartıldığını, yoğunlaşmada ise önemli bir farklılığın bulunduğunu göstermektedir. Siyasi partilerin konuyu, meclis üyelerine göre merkezi otorite yapılanması ile daha bağlantılı bir sorun olarak algıladıklarını da belirtmemiz gerekmektedir.

Sorunu, yerel düzeyde parti örgütü açısından ele aldığımız da ise belediye meclisi üyelerinin ağırlıklı olarak merkez teşkilatının belirleyiciliğini bir sorun olarak öne çıkarttıkları görülmektedir. Bu görünüm aslında bir önceki soruda parti içi demokrasinin bulunmayışından yapılan yakınmayla örtüşmektedir. Daha düşük bir oranla, siyasi parti yöneticileri de yerel parti örgütlerinin en önemli sorunu olarak, merkez teşkilatının belirleyici olmasını görmektedirler. Her iki grupta da, sorun algılamasında üyelerin eğitimsizliği ikinci sırada gelmektedir. Dikkat edilirse yerel siyasal otoriteler, parti merkezinin tutumlarına karşı yakınmacı bir tutuma sahip olmakla birlikte, kendi temsil ettikleri üye profilinden de memnun değildirlere.

Ortaya ilginç bir durum çıkmaktadır. Yerel siyasal otoriteler, merkez teşkilatın otoritesinden yana tavır almamakla birlikte, kendilerini partililerin temsilcisi olarak da görmemektedirler. Siyasal süreçte, siyasal örgütün temsil yeteneği önemli bir faktördür. Yerel siyaset süreci açısından en önemli iki konumu işgal eden otoriteler arasında böyle bir algılamının bulunması, temsil ilişkisi açısından sorunun varlığına işaret etmekte, yerel siyasal aktörlerinin bir yerde "arada kalmış" bir konuma sahip olduklarını göstermektedir.

Tablo 9: Belediye Meclisi Üyeleri ve Parti Yöneticileri Sorun Profili

	Belediye Meclisi		Siyasi Partiler	
	n	%	n	%
Merkez teşkilatının belirleyici olması	8	57.1	40	46.5
Kamu otoritelerinin tavırları	-	-	10	11.6
Diğer parti örgütlerinin tavırları	-	-	-	-
Üyelerin eğitimsizliği	4	28.6	20	23.2
Yerel yönetim otoritelerinin tavrı	-	-	9	10.5
Yasal düzenlemelerdeki kısıtlamalar	-	-	7	8.1
Teknoloji kullanmama	2	14.3	-	-
Toplam	14	100.0	86	100.0

Üyelere yönelik yakınma ister istemez parti örgütlerinin bu yönde bir çaba içinde bulunup bulunmadığı sorusunu gündeme getirmektedir. Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere yerel siyasal örgütlerin bu sorunlara yönelik organizasyon kapasitesi oldukça düşüktür. Parti yöneticilerinin önemli bir kısmı maddi ve yapısal sorunlar nedeniyle komite örgütlenmelerinin bulunmadığını belirtmektedirler. Belli bir düzeyde yerel sorunlar için etkinlik komitelerinin varlığına vurgu yapılırsa da, yapılan görüşmelerde bu açıdan somut bir örneğe ulaşılamamıştır.

Tablo 10: Siyasi Partiler Etkinlik Profili

Komite Etkinliği	n	%
Yerel sorunlar için etkinlik komitemiz var	23	26.7
TBMM Düzeyinde etkinlik komitemiz var	7	8.1
Merkez örgütünün kararlarını etkilemek üzere kurulmuş bir komitemiz var	8	9.3
Maddi ve yapısal sorunlar nedeniyle komite örgütlenmemiz yok	39	56.0
Toplam	77	100.0
Üyelere Yönelik Etkinlik		
Haftalık/Aylık bilgilendirme toplantıları	47	54.6
Parti teşkilat eğitimi	21	24.4
Yerel yönetimler eğitim programı	14	16.3
Değişik konularda eğitim semineri	3	3.5
Gezi-Spor vs. faaliyetleri	1	1.2
Meslek kazandırma programları	-	-
Toplam	86	100.0

16 Haluk Alkan, Hüseyin Çiftçiöglü

Siyasi Parti yöneticileri üyelerine yönelik olarak, haftalık-aylık bilgilendirme toplantıları düzenlemektedirler. Yapılan bu toplantılar nitelik olarak, yakındıkları üyelerin eğitim alt yapısına katkı sağlayabilecek bir etkinlik değildir. Üyelere yönelik sistimli bir eğitim stratejisi izlenmediği gibi, yerele özgü sorunlara dönük bir etkinlik de söz konusu değildir.

İlçedeki siyasal parti yöneticileri kamuoyu ve bürokratik örgütler karşısında da yoksunluk algılamasına sahiptirler. Parti yöneticilerinin çoğunluğu, yerel teşkilatların kamuoyunda bir çıkar grubu olarak görüldüklerini vurgulamaktadırlar. Bu, yöneticilerin kurumsal konumlarının kamuoyu tarafından iyi değerlendirilmediği gibi bir algılamaya sahip olduklarını göstermektedir. Katılımcıların %23.2'sinin yerel teşkilatların toplumun tüm kesimleri tarafından aynı duyarlılıkla karşılanmadığını düşünceleri de bu durumu güçlendiren bir sonuçtur.

Tablo 11: Yerel Teşkilatların Kamuoyunda Algılanış Biçimi

Siyasi parti yöneticileri	n	%
Bir çıkar grubu olarak görülüyor	39	45.3
Toplumun tüm kesimleri tarafından aynı duyarlılıkla karşılanmıyor	20	23.2
Dikkate alınmıyor	12	13.9
Öncü bir rol oynadığı görüşü hâkim	7	8.1
"Adam bulma" kurumları olarak görülüyor	8	9.3
Toplam	86	100.0

Olumsuz algılama yalnızca kamuoyuna dönük değil, bürokratik örgütlere yönelik olarak da söz konusudur. Siyasi parti yöneticileri önemli ölçüde, bürokratik örgütlerin taleplerine karşı duyarsız davrandıkları görüşünü öne çıkartmaktadırlar. Katılımcıların %32.5'i ise bu konuda siyasal eğilimlerin belirleyici olduğunu düşünmektedirler. Olumlu eğilim ise %13.9 gibi bir düzeyde kalmaktadır.

İlçedeki siyasal otoriteler kendi aralarında, diğer kurum ve gruplarla formel iletişim mekanizmalarına yeterince sahip değildirler. Genel görünüm kapalı bir etkileşim modelinin varlığını ortaya koymaktadır. Düzenli toplantılar yapılan kurum ve gruplar konusunda meclis üyelerinin büyük çoğunluğu belediye yetkilileri yanıtını vermektedirler. Siyasi parti yöneticileri ise büyük ölçüde siyasal parti temsilcileri ile etkileşim içindedir. Meclis üyeleri ve parti yöneticilerinin katılımcı bir etkinlik profiline sahip olmadıkları görülmektedir.

Tablo 12: Bürokratik Birimlerin Taleplere Duyarlılık Düzeyi

Siyasi parti yöneticileri	n	%
Taleplerimiz somut karşılık bulmuyor	40	46.5
Somut kararlara yansıyor	12	13.9
Siyasal eğilimler belirleyici oluyor	28	32.5
Hiçbir biçimde dikkate alınmıyor	6	7.0
Toplam	86	100.0

Bu durum, yukarıda ortaya koyduğumuz gibi, kendilerini etkin bir yerel yönetim ajanı olarak görmeme eğilimlerine de uygun düşmektedir.

Tablo 13: Düzenli Toplantı Yapılan Örgütler

	Belediye Meclisi		Siyasi Partiler	
	n	%	n	%
Siyasal Parti Temsilcileri	4	28.6	52	60.5
Sendikalar	-	-	3	3.5
İşadamları	-	-	2	2.3
Diğer Kamu Kurumları	-	-	3	3.5
Belediye Yetkilileri	10	71.4	2	2.3
Emniyet Birimleri	-	-	2	2.3
Yapılmıyor	-	-	10	11.6
Halk	-	-	12	13.9
Toplam	14	100.0	86	100.0

4.2. Adaylık, Siyaset Süreci ve Yerel Otoriteler

Meclis üyeleri ve parti yöneticileri, ağırlıklı olarak, yerel parti örgütlerinin parti merkezi karşısında inisiyatiflerinin sınırlı olduğunu düşünmektedirler. Bu aslında önceki sorularda ön plana çıkarılan merkezin belirleyiciliği ve parti içi demokrasinin yetersizliği yönündeki eleştirilerle de örtüşen bir sonuçtur. Her iki grubun ikinci derecede parti liderinin tutumunu ön plana çıkartmaları da bu sonucu desteklemektedir.

Tablo 14: Yerel Teşkilatların Aday Belirleme İnisyatifleri

	Belediye Meclisi		Siyasi Partiler	
	n	%	n	%
Oldukça sınırlı	6	42.8	34	39.5
Parti liderinin tutumuna bağlı	5	35.7	32	37.2
Teşkilatın maddi gücüne bağlı	-	-	-	-
Teşkilatın gösterdiği etkinliklere bağlı	3	21.4	20	23.2
Toplam	14	100.0	86	100.0

18 Haluk Alkan, Hüseyin Çiftçiöğlü

Belediye meclisi üyelerinin yarısı, parti merkezinin isteği ile aday olduklarını ifade ederken, %42.3'ü ilçe örgütünün teklifi ile, %7.1'i ise anket yapılarak aday olduklarını ifade etmektedirler. Belediye meclisi üyeleri yerel parti örgütlerinin karşılaştıkları en önemli sorun olarak merkez teşkilatının belirleyiciliğini gördükleri hatırlanırsa, burada elde edilen bulgunun tamamlayıcı bir sonuç olduğunu belirtebiliriz. Siyasi parti yöneticileri ise belediye meclisi ve il genel meclisi adaylarını ağırlıklı olarak ön seçimle belirlediklerini ifade ederken, parti merkezi tarafından belirlendiğini belirtenlerin oranı da neredeyse ön seçim şıkkını işaretleyenlerle aynı düzeydedir.

Tablo 15: Yerel Seçimlerde Adaylık Yöntemi

	Belediye Meclisi		Siyasi Partiler	
	n	%	n	%
Parti merkezinin isteği	7	50.0	32	37.2
Ön seçimle	-	-	37	44.1
Anket yapılarak	1	7.1	6	7.0
İlçe örgütünün teklifi ile	6	42.3	11	12.8
Toplam	14	100.	86	100.0

Merkezle görüşerek adayların belirlendiğini belirtenlerin oranı da dikkate alındığında, genel eğilim olarak parti merkezinin belirleyici olduğunu düşünenlerin daha ağırlıklı bir grubu oluşturduklarını söyleyebiliriz.

Bu sonuçlardan yerel parti örgütlerinin, en belirleyici fonksiyonlarda dahi özerk bir yerel siyasal örgüt gibi hareket edemediği ortaya çıkmaktadır. Peki, yerel siyasal otoriteler daha geniş bir hareket alanına kavuştuklarında nasıl bir davranış gösterecekler? Bu soruyu çözümlenebilmek için yerel siyasal otoritelere aday belirleme sürecinde hangi kıstasların belirleyici olduğunu ve hangi kıstasların belirleyici olması gerektiği sorusu yöneltilmiştir.

Belediye meclisi üyeleri, belediye meclisi ve il genel meclisi seçimlerinde adaylar belirlenirken, büyük oranda halkın sempatisinin ön planda tutulduğunu düşünmektedirler. Bu onların aday olma yöntemlerine de uygun düşmektedir. Meclis üyeleri, belirtildiği gibi, yerel örgüt ve parti merkezinin önerisi üzerine aday olduklarını belirtmişlerdi. Üyeler bu durumu halk tarafından sevimlerine ve oy potansiyellerine bağlamaktadırlar. Belediye meclisi üyeleri ikinci derecede adayların Göksun'lu olmasına da vurgu yapmaktadırlar. Göksun'da, Göksun'lu olmayan birinin belediye başkanlığı ya da meclis üyeliği seçimlerini kazanması çok zordur.

Tablo 16: Aday Belirleme Kistası (Olan)

Belediye meclisi üyeleri	1.Derece		2.Derece		3.Derece	
	n	%	n	%	n	%
Göksunlu olması	4	28.6	3	21.4	4	28.6
Mesleği	1	7.1	5	35.7	-	-
Halkın sempatisi	9	64.3	2	14.3	3	21.4
Yerel teşkilattaki hizmetleri	-	-	2	14.3	2	14.3
Parti merkezinin politikaları- na uyumu	-	-	2	14.3	2	14.3
Maddi gücü	-	-	-	-	3	21.4
Toplam	14	100.0	14	100.0	14	100.0
Siyasi parti yöneticileri	n	%	n	%	n	%
Göksunlu olması	32	37.2	12	13.9	15	17.4
Mesleği	4	4.6	10	11.6	10	11.6
Halkın sempatisi	18	20.9	25	29.0	24	27.9
Yerel teşkilattaki hizmetleri	24	27.9	19	22.0	9	10.5
Parti merkezinin politikaları- na uyumu	5	5.8	9	10.5	14	16.3
Maddi gücü	3	3.5	11	12.8	10	11.6
Toplam	8	100.0	86	100.0	82	95.3

Siyasi parti yöneticileri ise daha farklı bir görünüm sergilemektedirler. Onlar önceliği Göksunlu olmaya verirlerken, ikinci sıraya yerel teşkilattaki hizmetlerini koymaktadırlar. Halkın sempatisi ise ikinci derecede ön plana çıkartılmaktadırlar.

Her iki grup katılımcıya adaylar belirlenirken olması gereken kistasları sordumuzda ise belediye meclisi üyelerinin birinci derecede yine “halkın sempatisi”ne vurgu yaptıkları görülmektedir. Yani belediye meclisi üyelerine göre bir yerde olması gerekenle, olan örtüşmektedir. Meclis üyeleri ikinci derecede ise yerel teşkilattaki hizmetlere vurgu yapmaktadırlar. Yani mevcut durumda ikinci düzeyde adayın mesleğine dikkat edildiği vurgulanırken, meclis üyelerine göre aslında örgüte hizmetin esas alınması gerekmektedir. Üçüncü derecede dağınık bir görünüm sergilenmekle beraber, gösterilecek aydın parti merkezinin politikalarına uyumlu olmasının daha fazla öne çıkartıldığını belirtebiliriz. Burada en tanımlayıcı sonuç, Göksun’lu olmanın belirleyici bir kistas olmaması gerektiğinin belediye meclis üyeleri arasında hakim olmasıdır.

Tablo 17: Aday Belirleme Kıstası (Olmaması Gereken)

	1.Derece		2.Derece		3.Derece	
	n	%	n	%	n	%
Belediye meclisi üyeleri						
Göksunlu olması	-	-	1	7.1	2	14.3
Mesleği	1	7.1	3	21.4	2	14.3
Halkın sempatisi	12	85.7	2	14.3	-	-
Yerel teşkilattaki hizmetleri	-	-	8	57.1	2	14.3
Parti merkezinin politikalarına uyumu	1	7.1	-	-	5	35.7
Maddi gücü	-	-	-	-	3	21.4
Toplam	14	100.0	14	100.0	14	100.0
Siyasi parti yöneticileri						
Göksunlu olması	9	10.5	12	13.9	15	17.4
Mesleği	8	9.3	14	16.3	18	20.9
Halkın sempatisi	43	48.8	20	23.2	4	4.6
Yerel teşkilattaki hizmetleri	9	10.5	15	17.4	9	10.5
Parti merkezinin politikalarına uyumu	10	11.6	17	19.8	14	16.3
Maddi gücü	-	-	-	-	10	11.6
İleri gelen bir aileden olması	7	8.1	8	9.3	14	16.3
Toplam	86	100.0	86	100.0	84	97.6

Siyasi parti yöneticilerine göre, belediye meclisi ve il genel meclisine aday gösterilecek kişilerde ilk planda, halkın sempatisine sahip olması dikkate alınmalıdır. Oysa mevcut durumda adayların Göksunlu olması ön planda tutulmaktaydı. Parti yöneticileri, Göksunlu olmaya ancak üçüncü derecede bir önem vermektedirler. Parti örgütleri olan ile olması gereken arasında, meclis üyelerine göre daha farklılaşmış bir görünüm sergilemektedirler. Her iki grup da halk sempatisinin adaylıkta belirleyici kriter olarak kabul görmesini savunurken, ilginç şekilde belediye meclis üyeleri ikinci derecede parti hizmeti ve politikalara uygunluk seçeneklerini öne çıkartmaktadırlar. Parti yöneticileri arasında ise bu eğilim öne çıkartılmamaktadır.

4.3. Talepler ve Aktörler

Yerel siyaset olgusunun ortaya konulmasında, yerel bazda sahip olunan talep profiline ve bu taleplerin hangi otoriteler kanalıyla ve hangi yönde bir iletişim mekanizmasıyla sürece dahil edildiğinin belirlenmesi büyük önem taşır. Siyasal bilim için talepler, siyaset sürecini harekete geçiren enerjidir (Easton, 1965: s. 40). Bu amaçla,

ilçe yöneticilerine ne türde ve bileşimde, hangi yoğunlukta bir talep baskısı ile karşı karşıya bulduklarını, kendilerine iletilen talepleri ve bu taleplerin hangi birimlere iletiildiği ile ilgili iki ayrı liste sunulmuştur. Yöneticilerden kendilerine iletilen ilk üç talebi ve bu talepleri ilettikleri birimleri ve kişi ve grupları belirtmeleri istenmiştir.

Tablo 18: Belediye Meclisine İletilen Talepler

Talep	1. Derece		2. Derece		3. Derece	
	n	%	n	%	n	%
İş Bulma	13	92.8	4	28.6	3	21.4
Partilileri Şikâyet	-	-	2	14.2	2	14.2
Bürokratları Şikâyet	-	-	1	7.1	5	35.8
Konut-Altyapı	1	7.2	2	14.2	-	-
Maddi Yardım	-	-	4	28.6	4	28.6
Sağlık Sorunları	-	-	-	-	-	-
Aracılık	-	-	1	7.1	-	-
Toplam	14	100.0	14	100.0	14	100.0

Belediye meclis üyelerine iletilen talepler içerisinde ilk sırayı iş bulma talebi almaktadır. Maddi yardım, partilileri şikâyet ve konut-alt yapı ile ilgili sorunlar ikinci derecede önceliklidir. Meclis üyelerine aracılık ile ilgili taleplerin getirilmemesi dikkat çekicidir. Kendisine bu yönde talep geldiğini belirten kişi de belediye başkanıdır. Üyeler üçüncü düzeyde ise bürokratları şikâyet ve yine maddi yardımlarla ilgili başvurularla karşılaşmaktadırlar. Bu görünüm, meclis üyelerinin sorun profilinde kendi görev alanları dışındaki konuları öne çıkarmaları ile uygunluk göstermektedir.

Tablo 19: Taleplerin İletildiği Kurumlar (Belediye Meclisi)

İletildiği Yer	1. Derece		2. Derece		3. Derece	
	n	%	n	%	n	%
Bakanlık	2	14.2	-	-	1	7.1
İlçe Müdürleri	-	-	-	-	3	21.4
Belediye Başkanı	6	42.8	5	35.8	1	7.1
Valilik-Kaymakamlık	1	7.1	-	-	3	21.4
Belediye Meclisi	1	7.1	1	7.1	-	-
Milletvekilleri	2	14.2	6	42.8	-	-
Siyasal Partiler	2	14.2	2	14.2	5	35.8
Sağlık Kuruluşları	-	-	-	-	-	-
Yerel Basın	-	-	-	-	-	-
Emniyet Birimleri	-	-	-	-	1	7.1
Toplam	14	100.0	14	100.0	14	100.0

22 Haluk Alkan, Hüseyin Çiftçioğlu

Meclis üyeleri kendilerine iletilen sorunları, öncelik sırasına göre, belediye başkanı, bakanlıklar, siyasal partiler ve milletvekillerine ilettiklerini belirtmektedirler. Belediye başkanı, meclis üyelerinin taleplerini büyük yoğunlukla ilettikleri kişidir. Milletvekilleri ve parti örgütü bunu izlemektedir. Dikkat çekici bir bulgu da meclis üyelerinin valilik ve kaymakamlık makamlarına kendilerine iletilen taleplerle ilgili başvurmamalarıdır. Üstelik kendilerine iletilen talepler arasında, bürokratları şikâyet önemli bir yer tutmaktadır. Bürokratların yoğun olarak şikâyet edildiği üyeler, bu şikâyetleri yerel mülki idare birimlerine veya ilçe müdürlerine iletmemektedirler. Sorunları meclise getirme eğilimi ise çok zayıftır. Başka bir ifade ile meclis taleplerin çözüm yeri olarak görülmemektedir. İlçedeki otoriteler içinde belediye başkanının öne çıkartıldığı görülmektedir. Göksun'da yerel siyaset sürecinde belediyenin kilit bir rol edindiğinin ve bunda belediye başkanı-ilçeli bürokrat ilişkisinin belirleyici olduğunun üzerinde yukarıda durmuştuk. Dolayısıyla, temsil açısından olumsuz bir algılama profiline sahip bulunan ve ağırlıklı olarak kurumsal konumlarının dışındaki taleplerle karşı karşıya kalan üyeler, yerleşik yerel siyaset eğilimine paralel olarak belediye başkanını öne çıkartmaktadırlar. İlçede bu gün görev yapan ve bir önceki dönemde görev yapmış iki belediye başkanının aşağıda verilen ifadeleri belediye başkanı-meclis üyeleri arasındaki ilişkilerin niteliğini açıklamaktadır:

Mevcut durumda belediye meclislerinin işleyişi demokratik katılım mekanizmalarının kurulmasında etkin değil. Göksun'da on beş belediye meclis üyesi var. Bunlar kendilerini bir katılım ve karar üretme makamı olarak görmüyorlar. Herhangi bir proje üretmiyorlar. Genelde meclis üyeliği bir statü olmanın ötesine geçmiyor. Belediye Başkanlığım boyunca meclisteki hiçbir önerim geri çevrilmemiştir ve bir proje sunan olmamıştır. Meclis üyeleri başkanın adeta kuklası durumundadırlar (R.. Koca, Görüşme, 11 Ekim 2005).

Belediye meclisi üyeleri yerel sorunların çözümüyle ilgili olarak proje getirmiyorlar. Bir koltukta iki karpuz gitmez. Örneğin hem esnaflık, hem meclis üyeliği olmaz. Belediye meclisi üyesi olabilmenin kriterleri değiştirilmeli ve işten anlayan teknik konuları bilen kişilerin üye olmasını sağlayacak bir sistem kurulmalıdır (R. Hurç, Görüşme, 3 Ekim 2005).

Siyasi parti yöneticilerinin öncelikli olarak karşılaştıkları talep iş bulma talebidir. İlçedeki işsizlik sorununa paralel olarak siyasi parti yöneticilerinin bu yönde bir taleple karşılaşmaları olağan bir durumdur. Siyasi parti yöneticilerinin ikinci derecede karşılaştıkları talepler, sağlık sorunları, eğitim ve kamu kurumlarında aracılıkla ilgili konularda yoğunlaşmaktadır. Üçüncü derecede karşılaşılan taleplerde yine dağınık bir görünüm arz etmekte, sağlık sorunları, eğitim ve maddi yardımla ilgili talepler ön plana çıkmaktadır. Siyasi parti yöneticilerinin karşılaştıkları talepleri ağırlıklı olarak parti merkezlerine ilettikleri görülmektedir. Ayrıca belediye başkanlığı ve kayma-

kamlık ulaşılan diğer kurumlardır. Siyasi parti yöneticilerinin, kendilerine iletilen sorunlarla ilgili yerel makamları bir çözüm mercii olarak yeterince kullanmadıkları görölmektedir.

Tablo 20: Siyasal Parti Yöneticilerine İletilen Talepler

Talep	1 Derece		2. Derece		3. Derece	
	n	%	n	%	n	%
Sağlık Sorunları	9	10.4	1	19.8	17	19.8
İş Bulma	67	77.9	1	11.6	-	-
Partilileri Şikâyet	-	-	2	2.3	5	5.8
Kültür	-	-	1	1.2	1	1.2
Kamu Kurumlarında	2	2.3	1	17.5	6	6.9
Konut-Altyapı	2	2.3	7	8.1	5	5.8
Eğitim	1	1.2	1	22.1	17	19.7
Maddi Yardım	4	4.6	1	15.1	14	16.2
Yeşil Alan	1	1.2	-	-	1	1.2
Bürokratları Şikâyet	-	-	-	-	2	2.3
Asfalt	-	-	-	-	12	13.9
Su	-	-	-	-	2	2.3
Çevre Kirliliği	-	-	2	2.3	1	1.2
Güvenlik	-	-	-	-	2	2.3
Çöp	-	-	-	-	-	-
Toplam	86	100.0	86	100.0	86	100.0

Tablo 21: Taleplerin İletildiği Kurumlar

İletildiği Yer	1 Derece		2. Derece	
	n	%	n	%
Parti Merkezi	43	48.8	11	12.
İlçe Müdürleri	2	2.3	2	2.3
Belediye Başkanı	15	17.5	2	31.3
Valilik-Kaymakamlık	12	13.9	24	27.9
Belediye Meclisi	2	2.3	7	8.1
Milletvekilleri	9	10.4	7	8.1
Sağlık Kuruluşları	-	-	3	3.4
Yerel Basın	-	-	-	-
İlgili Bakanlık	3	3.4	5	
Emniyet Birimleri	-	-	-	-
Toplam	86	100.0	86	100.0

24 Haluk Alkan, Hüseyin Çiftçiöğlü

Belirtildiği gibi, milletvekilleri de bir çözüm mercii olarak görülmemektedir. Daha çok parti hiyerarşisi içinde taleplerin karşılanması yoluna gidilmektedir. Yerel makamlar içinde de belediye başkanının öne çıkartıldığını, bunun da yukarıda vurgulandığı gibi, İlçedeki yerel siyaset sürecinin bir sonucu olduğunu belirtebiliriz.

Sonuç olarak taleplerin iletildiği kurumlar anket uygulanan gruplara göre değişiklik göstermektedir. Belediye meclisi üyeleri iletilen talepleri ağırlıklı olarak belediye başkanına iletirken, Siyasi parti yöneticileri karşılaştıkları talepleri ağırlıklı olarak parti merkezlerine iletmektedirler. Genel olarak siyasal parti yöneticileri bütün gruplar tarafından başvuru kanalı olarak öne çıkmaktadır. Mekan-dan kaynaklanan ortak sorunların talep profilinde öne çıkmadığı, benzer şekilde yerel otoriteler arasında ortak sorun paralelinde bir işbirliği alanını gelişmediğini de bu genel görünüme eklemek gerekmektedir.

5. Sonuç

Göksun, kapalı bir coğrafyada yerleşik, sınırlı tarım ve ormancılık kapasitesine dayalı bir ekonomik altyapıya sahip bulunmaktadır. Sanayileşme ve böyle bir gelişmeye dayalı toplumsal farklılaşma yaşanmamıştır. Bu yapıda tarımsal faaliyete dayalı bir kır ile tarımsal üretimin oluşturduğu artı değer üzerinde gelişme göstermiş esnaf-ların hakim olduğu ilişkiler, başlıca toplumsal, ekonomik ve bunlara bağlı olarak si-yasal etkileşimi oluşturmaktadır. Ancak Mardin'in 60'lı yılların Batı Anadolu kasa-basında belirlediği kadar kapalı bir etkileşim alanı söz konusu değildir (Mardin, 1992: 67-73). Her şeyden önce yerel etkileşim ağı içinde hemşehri bürokratların önemli bir rolü bulunmaktadır. Merkezi yönetimde üst düzey pozisyonlara gelmiş hemşehri-bürokrat yerelin taleplerinin karşılanmasında belirleyici bir role sahiptir. Bu rol, özellikle kamuda bir işe yerleştirme ilişkisi çerçevesinde şekillenmektedir. Burada aşamalı bir ilişki söz konusudur. Belediye bu ilişkide aracı konumdadır. Be-lediye memur olarak yerleşmek ve oradan hemşehri bürokratin yardımı ile daha güvenceli, hatta daha üst düzey kamu görevlerine geçme genel bir beklenti haline dönüşmüştür. Geçişte bürokratla etkileşim içinde çalışan belediye başkanının önemli rolü bulunmaktadır. Bağlantıyı başarılı bir biçimde kuran ve akımı yönetebilen be-le-diye başkanı başarılı bir yönetici olarak algılanmaktadır. Bazı durumlarda yerel si-yasette gücünü iyice pekiştirmektedir.

Göksun'da yerel siyaset aktörleri bazında çiftçi-esnaf-memur geçişkenliğinde, es-naflık merkezi bir yere sahiptir. Hem temel geçişkenlik kanalıdır, hem de yerel siya-sette hakim meslektir. Dolayısıyla yerel siyaset alanında, tarımsal etkileşime dayalı esnafa ait bir çıkar çerçevesinin ilçede belirleyici olacağı sonucunu çıkartabiliriz. Esnaf, köyle-ilçe, köyle-kent merkezi, hatta köyle Ankara arasında aracı bir konum-

dadır. Ticari ilişki dışında köyden gelen diğer taleplerin iletildiği bir kaynak konumundadır. Bu esnafın hamilik rolünü pekiştirmektedir.

Göksun'da yerel siyasetle ilgili olarak belirtilmesi gereken bir diğer konu, ilçede köylü-yerli çatışmasından çok, patronaja dayalı bir işbirliğinin gelişmiş olmasıdır. Çevre, ilçedeki yerliler arasındaki siyasal yarışta, tarafları destekleyici bir unsurdur. Bu destek ilçede konut, arsa, belediyede iş, veya yukarıda değindiğimiz gibi hemşehri bürokratin ya da siyasetçinin yardımı ile kamuda veya özel sektörde işe yerleşme gibi bir takım kayırmalarla sağlanmaktadır. Özellikle 80'li yıllardan sonra köy hızla ilçe merkezine akmıştır. Bu durum Çukurçayır'ın "Mobilize Olma olarak tanımlanan uyarılmış katılımda bireyi bir başka kişi, grup ya da kurum katılma davranışına yöneltmektedir. Bu yöneltme, zor kullanmayla olabileceği gibi, arkadaşlık ve akrabalık gibi bağların gereği olarak da ortaya çıkmış olabilir." şeklindeki tespiti- nin patronaja dayalı bir biçimde Göksun'da da ortaya çıktığını göstermektedir (Çukurçayır,2002:31).

Alan araştırmasının sonuçları analiz edildiğinde, yerel siyasal aktörlerin yerel sorunlara özgü düşük bir etkinlik profiline sahip oldukları, işbirliği, proje üretme ve bu yönde yetki kullanımı ve örgüt oluşturma yönünde önemli bir çaba sergilemedikleri görülmektedir. Siyasal pozisyonlardaki otoriteler merkezi baskıdan, parti merkezinin belirleyiciliğinden yakınmakta, buna karşılık temsil ettikleri toplumsal kesimler karşısında da olumlu bir algılama profiline sahip bulunmamaktadırlar.

İlçedeki siyasal otoritelerin, formal iletişim mekanizmalarını pek kullanmadıkları varılan sonuçlardan biridir. Yerel sorunlar yerel iletişim kanallarından çok, kapalı örgütsel-hiyerarşik ilişkiler ağı içinde çözülmeye çalışılmaktadır. Belli bir ölçüde siyasal partiler dışında sorunlar üzerinde kendini etkili bulan grup yoktur. Meclis üyeleri ve parti yöneticilerinin, ilçedeki diğer gruplara yönelik olarak katılımcı bir etkinlik profiline sahip olmadıkları, kendi aralarında kapalı bir etkileşim ağına sahip buldukları görülmektedir. Bu durum, yukarıda ifade edildiği gibi, kendilerini etkin bir yerel yönetim ajanı olarak görmeme algılamasına uygun düşmektedir. Dikkat çekici bir başka bulgu da, yerel siyasal otoritelerin, merkezi ve yerel yönetimlerdeki adaylarını belirlemede, inisiyatiflerini sınırlı olarak değerlendirmeleridir. Her iki kesim de, yerel parti örgütlerinin parti merkezi karşısında sınırlı yetkilere sahip olduğunu düşünmektedirler.

Katılımcı gruplara, özellikle meclis üyeleri ve siyasi parti yöneticilerine iletilen taleplerin profiline bakıldığında, işsizlik olgusuna paralel olarak özellikle iş bulma yönünde güçlü taleplerin iletildiği yine alan araştırması sonucunda ulaşılan bir başka bulgudur. İşsizlik, patronaj olgusunu güçlendirici bir etki yapmaktadır. İşsizlik ve yoksulluk olgusuna paralel olarak katılımcı gruplar, özellikle kamu görevlileri, maddi yardım yönünde de güçlü bir taleple karşılaşmaktadırlar. Dikkat edilecek

26 Haluk Alkan, Hüseyin Çiftçioğlu

olursa işsizlik ve buna bağlı yoksulluk, yerel siyasete dair ilişkilerin anlamlandırılmasında kilit bir konuma sahiptir. Taleplerin aktarılmasında ağırlık, kurumların hiyerarşik merkezlerine verilmektedir. Talep profilinde yerel sorunlardan çok spesifik taleplerin öne çıkartıldığı görülmektedir. Genel olarak siyasal parti yöneticileri bütün gruplar tarafından başvuru olan bir talep kanalı olarak öne çıkmaktadır. Mekandan kaynaklanan ortak sorunların talep profilinde öne çıkmadığı, benzer şekilde yerel otoriteler arasında ortak sorun paralelinde bir işbirliği alanını gelişmediğini de bu genel görünüme eklemek gerekmektedir.

Abstract: Studies on the local politics have very important place in understanding the general political processes in a country. Local groups, demands, local authorities and socio economic factors play as direct determinants of the political formation. General political process in a country is well understood by the analysis of these factors. This study aims to examine the determinants of the process for the local politics, the case of Göksun District. Firstly, socio economic characteristics of the District are discussed in detail. Secondly, the political change in the light of general and local elections is analyzed. Lastly, the position of the local authorities in the process of the local politics in terms of the executives of the political parties and the members of municipality council, which are very effective two roles in this process, is evaluated with the results obtained from the field research.

Kaynakça

- Akgün, Birol (2002). *Türkiye'de Seçmen Davranışı, Partiler Sistemi ve Siyasal Güven*. Ankara: Nobel.
- Alkan, Haluk & Taş, İ. Ethem (2007). *Yerel Siyasetin Dönüşümü -Afşin Örneği-*. İstanbul: Kesit.
- Ayata, Ayşe. G. (1992). *CHP -Örgüt ve İdeoloji-*. Çev. B. Tahran-N. Tahran, Ankara: Gündoğan.
- Çarkoğlu, Ali-Erdem, Tahran & Kabasakal, Mehmet (2000). "Türkiye'de Yeni Bir Parti Sistemine Doğru: Siyasi Partiler Kanunu Parti Örgütleri ve Parti İçi Demokrasiden Beklentiler", *Siyasi Partilerde Reform*, Ed. A. Çarkoğlu, İstanbul: TESEV, ss. 29-111.
- Çukurçayır, Mehmet Akif (2003). *Yurttaş Odaklı Yerel Yönetim*. Konya: Çizgi.
- DİE, (1998a). *Milletvekili Genel Seçim Sonuçları (1961-1977)*, Ankara.
- DİE, (1998b). *Milletvekili Genel Seçim Sonuçları (1983-1995)*, Ankara.
- DİE, (1998c). *Mahalli İdareler Seçimi Sonuçları (1963-1994)*, Ankara.

- DİE (2000). Milletvekilliği Genel Seçim Sonuçları (18.04.1999), Ankara.
- DİE, (2002). 2000 Genel Nüfus Sayımı; Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri-Kahramanmaraş, Ankara.
- DİE, (2005). Mahalli İdareler Seçimi (28.03.2004), Ankara.
- Dincer , B. & Özaslan, M. (2004). İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması. Ankara: DPT.
- Easton, David (1965). A Systems Analysis of Political Life. New York: John Wiley and Sons Pub.
- Erder, Nejat (2002). Türkiye'de Siyasi Partilerin Yandaş/Seçmen Profili (1994-2002). İstanbul: TÜSES.
- Göksun Kaymakamlığı Birifing Raporu, 2004.
- Gülmen, Yüksel (1979). Türk Seçmen Davranışı. İstanbul: İÜ İktisat Fakültesi Yayını.
- Kıray, Mübeccel (2000). Ereğli. İstanbul: Bağlam.
- Kurtoğlu, Ayça (2004). Hemşehrilik ve Şehirde Siyaset -Keçiören Örneği-. İstanbul: İletişim.
- Mardin, Şerif (1992). "Türk Siyasetini Açıklayabilecek Bir Anahtar: Merkez Çevre İlişkileri", Türkiye'de Toplum ve Siyaset, İstanbul: İletişim.
- Özmen, A. (1992). Göksun Tarihi. İstanbul: Afa Matbaacılık.
- Sağlam, Fazıl (1999). Siyasi Partiler Hukukunun Güncel Sorunları. İstanbul: Beta.
- Tekeli, İlhan (1999). "Yerel Siyaset ve Demokrasi/ Çoğulculuk / Sivil Toplum", Sivil Toplum İçin Kent, Yerel Siyaset ve Demokrasi Seminerleri, İstanbul: WALD, ss. 195-232.
- Tuncer, Erol-Kasapbaş, Coşkun & Tuncer, Bülent (2003). 3 Kasım 2002 Milletvekilliği Genel Seçimleri Sayısal ve Siyasal Değerlendirme. Ankara: TESAV.
- Turan, A. E., (2004). Türkiye'de Seçmen Davranışı -Önceki Kırılmalar ve 2002 Seçimi-, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayını.
- Turgut, Mehmet (2003). 18 Nisan 1999 ve 3 Kasım 2002 Genel Seçimleri Değerlendirmesi. İstanbul: Boğaziçi Yayınları.